

HALLKAE EHK KATARAKTI EEMALDAMISE OPERATSIOON

Hallkae ehk katarakt tähendab silmaläätse hägustumist. Katarakt võib olla kaasa sündinud, kuid enamasti on tegemist normaalse vananemise protsessiga. Katarakti teket võivad põhjustada mitmed tegurid nagu traumad, erinevad ravimid, silmahaigused ning muud üldhaigused. Katarakti tekkeriski võivad tõsta ka suitsetamine, ainevahetuslikud muutused ning UV-kiirgus.

Katarakti sümptomiteks on nägemisteravuse ja/või kontrastitundlikkuse langus ning samuti esemete topeltkujutise tekkimine. Katarakti pole võimalik ravida prillide ega ravimitega, ainsaks tõhusaks raviks on operatsioon.

Katarakt on järk-järgult arenev protsess, mis algstaadiumis ei pruugi kaebusi tekitada. Katarakti operatsioon tuleks ette võtta, kui läätsedes tekkinud muutused hakkavad häirima elukvaliteeti või kui esineb muid meditsiinilisi näidustusi, mistõttu arst soovib lõikuse ette võtta.

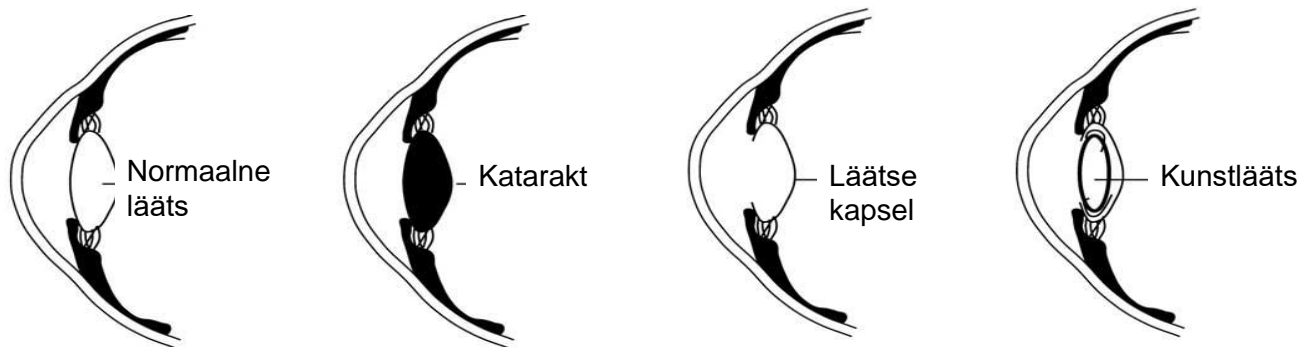
Eestis kompenseerib Haigekassa üldjärjekorras vaid monofokaalsete läätsede paigaldamist, tasuliselt on võimalik pääseda lõikusele eelisjärjekorras või paigaldada ka multifokaalseid ja toorilisi silmasiseseid läätsesid, mis võimaldavad ilma prillideta näha selgelt erinevatel kaugustel asuvaid objekte. Multifokaalsete ja tooriliste läätsede kohta saate lisainfot oma raviarstilt.

Enne operatsiooni mõõdetakse silma paigaldatavate läätsede tugevused ning lepitakse arstiga kokku, milline silmasisene lääts paigaldatakse. Operatsiooni käigus kaotab silm võime kohaneda erinevatele kaugustele vaatamisega. Seetõttu tuleb enne operatsiooni otsustada, kas pärast lõikust soovitakse näha ilma prillideta kaugele või lähedale. Kui otsustate, et soovite hästi näha kaugele, peate Te pärast operatsiooni kasutama lähitööks prille või vastupidi.

Erandjuhaks on astigmatilised (silindertugevusega) silmad. Astigmatism on põhjustatud sarvkesta ebakorrapärasest kujust, mistõttu tekib silmapõhja mitu fookust, mis muudab nägemise uduseks. Astigmatismi korrigeerimiseks tuleb paigaldada silma tooriline kunstlääts või kanda astigmatismi parandamiseks prille ka pärast lõikust.

Katarakti operatsioon on kirurgiline operatsioon ja toimub steriilses operatsioonitoas mikroskoobi all, enamasti kohaliku tuimastusega. Üldjuhul teostatakse lõikus ühele silmale korraga (kui arstiga pole teisiti kokku lepitud).

Katarakt on levinuim silmahaigus ning seega on katarakti operatsioonid kõige sagedasemad lõikused silmakirurgias, mille õnnestumise protsent on kõrge.

Tänapäevane katarakti lõikus tähendab hägustunud silmaläätse eemaldamist ning selle asendamist silmasisese kunstläätsuga, mis ei vanane. Hägustunud läätsesisu eemaldatakse ultraheliaparaadiga (fakoemulsifikaatoriga) ning kapslikotti paigaldatakse kunstlääts.

Pärast operatsiooni võib esineda kuiva silma kaebusi: hõõrumis- ja torkimistunnet ning silmade vesitsemist. Operatsioonijärgselt vajavad silmad 4 nädalat järelravi põletikuvastaste silmatilkadega (retseptiravim) ning vähemalt 3 kuud soovitame kasutada niisutavaid silmatilku (müügil ilma retseptita).

Nägemine stabiliseerub lõplikult umbes 4 nädalat pärast lõikust, seega pole soovitatav enne selle aja möödumist uusi prille hankida.

Töövõimetusperioodi pikkus pärast operatsiooni on individuaalne ning sõltub palju ka elukutsest.

Võimalikud tüsistused, mis võivad esineda operatsiooni käigus või pärast operatsiooni:

- **silmasisene põletik ja** sellest tulenev nägemiskahjustus või nägemise kaotus (risk ligikaudu 1:10 000 lõikuse kohta);
- väga harva võib katarakti operatsioon põhjustada **sarvkesta kahjustust**, mille tulemuseks on nägemisteravuse langus ja valu silmas (risk sõltub sarvkesta seisundist enne lõikust);
- katarakti operatsioon võib soodustada **võrkkesta irdumist**, mis on tõsine silmahaigus ning nõuab operatiivset ravi;
- kaasnevad silmahaigused ning üldhaigused (diabeet, kõrgvererõhutõbi, vere hüübimishäired) tõstavad operatsiooniriski ning võivad soodustada operatsiooni ajal **võrkkesta või klaaskeha verevalumi** teket;
- operatsioonijärgselt võib aja jooksul tekkida **läätskapsli hägu**, mistõttu nägemisteravus halveneb. Tekkinud hägu saab eemaldada spetsiaalse laseriga ning ei vaja korduvat operatsiooni;
- operatsioon võib põhjustada muutusi silma väljanägemises, nt **pupilli kuju muutumine** ning **läikiva peegelduse tekkimine** pupillil;
- operatsioonijärgselt (eriti juhul, kui lõigatud on vaid üks silm) võib tekkida **silmade erinev nägemine, topeltnägemine, halod, hõljumid, varjud perifeerses nägemises ning valgussähvatused**.

Tüsistunud operatsioon võib põhjustada teisi silmahaigusi, nt teisest glaukoomi jms, mis võivad nõuda pikaajalist ravi või korduvat operatiivset sekkumist. Oluline on teada, et isegi ideaalselt õnnestunud katarakti operatsioon ei pruugi parandada nägemise kvaliteeti juhul, kui kaasnevad haigused on tekitanud muutusi silmas.

Info operatsioonile tulevale patsiendile:

- enne operatsioonile tulekut võite kodus süüa ja juua ning võtta oma igapäevased ravimid. Vajadusel võtke ravimid kaasa ka ülejäänud päevaks;
- riietuge mugavalt;
- palume kliinikusse tulla 15 minutit enne kokkulepitud aega, pöörduge esmalt registratuuri;
- operatsioonipäeval arvestage, et kliinikus kulub aega vähemalt 4 tundi;
- pärast operatsiooni pole samal päeval lubatud autot juhtida. Samuti on keelatud saunas käimine, kuum vann 1 kuu jooksul, silmale vajutamine ja maksimaalsel koormusel raskuste tõstmine 3 nädala jooksul;
- pärast operatsiooni kasutage **põletikuvastaseid tilku** (digiretsept, üks tilk korraga):
  - esimesel nädalal – Gtt. Ducressa (levofloksatsiin + deksametasoon) 4 korda päevas ehk kell 8.00, 13.00, 18.00, 23.00 ± 30 min;
  - teisel nädalal – Gtt. Maxidex (deksametasoon) 3 korda päevas;
  - kolmandal nädalal – Gtt. Maxidex (deksametasoon) 2 korda päevas;
  - neljandal nädalal – Gtt. Maxidex (deksametasoon) 1 korda päevas;
- pärast operatsiooni kasutage 3 kuu jooksul **kunstpisaraid vähemalt 4 korda päevas**. Enne manustamist tuleb tilgapudelit loksutada. Kui ilmneb silma ärritus, siis jätkake kunstpisarate tilgutamist jätkata ja kontakteeruge opereerinud arstiga;
- 1 nädal pärast lõikust toimub optometrismi või õe vastuvõtt silma eesmise osa, nägemise ja silmarõhu kontrolliks;
- 1 kuu pärast teise silma lõikust määrab optometrism uute tugevustega prillid.

Tähelepanu! Kui 1 kuu jooksul pärast operatsiooni ilmneb mõni järgmistest sümptomitest:

- tugev valguskartus;
- valu silmas;
- nägemisteravuse järsk langus;
- silma punetus või turse (v.a lõikusjärgne haavaümbruse verevalum)

..., siis kasutage põletikuvastast rohtu iga poole tunni järel ja kontakteeruge viivitamatult silmaarstiga!

Kui silm hakkab valutama või nägemine järsult halveneb, tuleb kiiresti pöörduda silmaarsti vastuvõtule. Tööpäeviti saate pöörduda silmaarsti vastuvõtule Katusepapi 6 silmakliinikusse. Küsimuste tekkimisel saab infot silmakirurgia@regionaalhaigla.ee või telefonil 6 025 380.

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
www.regionaalhaigla.ee

Silmakirurgia keskus

Katusepapi 6
11412 Tallinn

Patsiendiõpetuse on kooskõlastanud Põhja-Eesti Regionaalhaigla silmakirurgia keskus (2021).

TEAVITATUD NÕUSOLEK HALLKAE EHK KATARAKTI EEMALDAMISE OPERATSIOONIKS

Palume vastata järgnevatele küsimustele, et saaksime arvestada lisanduvate riskifaktoritega ja võimalusel riski vähendada:

1. Kas Teil on esinenud allergiat ehk talumatust ravimitele või desinfektsioonivahenditele, nt joodilahusele Jah Ei
2. Kas põete mõnda südamehaigust? Jah Ei
3. Kas põete kõrgvererõhutõbe? Jah Ei
4. Kas põete diabeeti? Jah Ei
5. Kas Teil on esinenud vere hüübimishäireid või tarvitate verd vedeldavaid ravimeid? Jah Ei

Mina ..... teatan käesolevaga, et mind nõustanud arst on selgitanud mulle mu ravivõimalusi ja sellega kaasnevaid riske. Mul ei ole arstile täiendavaid küsimusi. Olen teadlik, et lõikuse tulemusele ei ole garantiid ning mu nägemine võib pärast lõikust muutuda, sh halvemaks. Tervishoiuteenuse osutaja ei või ega saa lubada patsiendi paranemist või operatsiooni edukust. Saades aru tüsistuste võimalikkusest ja sellest, et kõiki võimalikke tüsistusi ei ole kirjeldatud eelneval konsultatsioonil, soovin katarakti operatsiooni.

Annan oma nõusoleku kokkulepitud tervishoiuteenuse osutamiseks ja olen teadlik asjaolust, et võin nõusoleku mõistliku aja jooksul tagasi võtta taasesitamist võimaldavas vormis kirjaliku avaldusega. nõustun tervishoiuteenusega

ei nõustu tervishoiuteenusega

Soovin katarakti lõikust paremal silmal
 vasakul silmal

Soovin katarakti lõikust monofokaalse läätsega
 toorilise läätsega (tasuline, vajalikud lisauuringud)
 multifokaalse läätsega (tasuline, vajalikud lisauuringud)

Soovin katarakti lõikust haigekassa järjekorras
 tasulises korras

_____

patsiendi/eestkostja nimi

_____

allkiri

_____

kuupäev

_____

arsti nimi

_____

allkiri

_____

kuupäev